

ПРАВИЛНИК

ЗА УСЛОВИТЕ ВО ПОГЛЕД НА ЗДРАВСТВЕНАТА ИСПРАВНОСТ НА ПРЕДМЕТИТЕ ЗА ОПШТА УПОТРЕБА ШТО МОЖАТ ДА СЕ ПУШТААТ ВО ПРОМЕТ

І. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предметите за општа употреба што се пуштаат во промет во Социјалистичка Федеративна Репуб-лика Југославија мораат во поглед на здравствената исправност да им соодветствуваат на условите про-пишани со овој правилник.

Член 2

Под предмети за општа употреба што во поглед на здравствената исправност мораат да им соодвет-ствуваат на условите пропишани со овој правилник се подразбираат:

- 1) садови, прибор и амбалажа за животни на-мирници;
- 2) детски играчки;
- 3) средства за одржување на личната хигиена, за нега и за разубавување на лицето и телото;
- 4) средства за одржување на чистотата во до-маќинството;
- 5) тутунски преработки.

Член 3

Одредбите на овој правилник се задолжителни за организациите на здружен труд и други самоуп-равни организации и заедници, за работните луѓе што самостојно вршат дејност со личен труд со средства во сопственост на граѓани и за земјодел-ците што пуштаат во промет предмети за општа употреба од член 2 на овој правилник.

ІІ. САДОВИ И ПРИБОР ЗА ЖИВОТНИ НА-МИРНИЦИ

А. Општи услови за промет

Член 4

Садовите и приборот за животни намирници (во натамошниот текст: садовите и приборот) што се употребуваат при приготвувањето, производство-то, мерењето, преработката, доработката, превозот или употребата на животни намирници не смеат да бидат изработени од материјал што отпушта состојки штетни по здравјето или што неповолно влијае врз органолептичките, физичките или хемиските својства на животните намирници и врз нивното одржување во хигиенски исправна состојба.

Покрај условите од став 1 на овој член, садовите и приборот наменети за преработка и држење на лесно расипливи животни намирници не - смеат да бидат изработени од материјал што е пропустлив и порозен и што не ги штети животните намирници

од неповолно надворешно влијание. Рабовите и дру-гите места на кои се спојуваат две површини на таквите садови и прибор мораат да бидат заоблени.

Член 5

Садовите и приборот мораат да имаат мажни по-вршини, без вдлабнатини и пукнатини, и мораат да бидат изработени така што да можат лесно и ус-пешно да се чистат, мијат и дезинфицираат.

Садовите и приборот наменети за приготвување и издавање на храна и пијачки или за превоз на млеко мораат да бидат изработени така што да мо-жат со загревање да се стерилизираат.

Забрането е пропуштање во промет на садови и прибор што од внатрешната страна се толку оштр-бени или оштетени што да можат да влијаат врз здравствената исправност на животните намирници односно врз здравјето на потрошувачите.

Член 6

Садовите и приборот за еднократна употреба што пред употребата не се чистат, не се мијат, не се дезинфицираат ниту стерилизираат, не смеат во 1 ml исплак на брис земен од 25 cm² контактна по-вршина, сметано на 1 cm², да содржат: 1) E. Coli, 2) Proteus видови, 3) коагулаза на позитивна стати л о-јока, 4) сулфиторедукувачки кластридии, 5) Salmo-nellae, како ни повеќе од 10 микрорганзими.

Член 7

Боите за бојосување на садови и прибор чии бо-јосани површини доаѓаат во непосреден допир со животни намирници не смеат да преминуваат во намирниците ниту смеат да содржат, сметано на 1 kg сува боја определено во екстракт, со ОД М НСІ по варење од 15 минути со повратно ладење, пове-ќе од:

- 1) 20 mg арсен;
- 2) 100 mg олово;
- 3) 10 mg кадмиум;
- 4) 10 mg жива;
- 5) 200 mg барииум;
- 6) 100 mg хром;
- 7) 100 mg антимон;
- 8) 100 mg селен.

Органските бои не смеат да отпуштаат ни по-веќе од:

- 1) ОД mg/kg канцерогени полициклички арома-тични јагленоводороди
- 2) ОД mg/kg нафти лампи, бензидин или 4-ами-но-дифенил.

Член 8

Полнелата што се користат во производството на делови на садови и прибор што доаѓаат во непо-среден допир со животни намирници мораат да им соодветствуваат на условите од член 7 став 1 на овој правилник.

Саѓите што се користат во производството на делови на садови и прибор што доаѓаат во непосреден допир со животни намирници не смеат да имаат толуенски екстракт поголем од 0,15%, а во поглед на канцерогени[^] полициклички ароматични јаглено-Еодороди мораат да им соодветствуваат на условите од член 7 став 2 на овој правилник.

Петок, 27 мај 1983

СЛУЖБЕН ЛИСТ ЕГА СФРЈ

Број 26 - Страна 579

Член 9

Лепилата и сличен помошен материјал што па садовите и приборот се наоѓаат на места што доаѓаат во непосреден допир со животни намирници, односно на места на кои постои можност да дојдат во непосреден допир со животни намирници, мораат да ги исполнуваат условите предвидени во чл. 25—36 и 57 на овој правилник.

Член 10

На садовите и приборот мора да биде означен називот, односно втиснат знакот на производителот, кој не може да се симне пред употребата.

Б. Посебни услови за промет 1. Метални садови и прибор

Член 11

Металните садови и прибор не смеат да бидат изработени од олово или од легури со олово ниту од летал или легури од метал што содржат повеќе од 0,03% арсен.

Алуминиумот употребен за изработка на метални садови и прибор мора да биде со чистота од нај-малку 99,5%.

Деловите на метални садови и прибор што не доаѓаат во непосреден допир со животни намирници можат да се изработуваат од легури што содржат најмногу 10% олово, под услов тие делови да бидат целосно покриени со преслики од метал или емајл кој не содржи состојки штетни по здравјето.

Член 12

Металните садови и прибор не смеат да бидат изработени од цинк ниту од легури што содржат повеќе од 1% олово, повеќе од 0,03% арсен, односно повеќе од 0,1% кадмиум и не смеат да бидат покриени со прилепи од цинк, кадмиум, олово или од нивни легури.

За изработка на делови на метални садови и прибор што не доаѓаат во непосреден допир со животни намирници може да се употреби цинк и негови превлеки.

Член 13

Забранет е прометот и употребата на садови и прибор произведени од бакар или од негови легури, ако се наменети за животни намирници во течна или во кашеста состојба.

Одредбата на став 1 од свој член не се однесува на садови и прибор што се наменети за варење кафе ако се правилно паланечки, како ниту на бакарните казани наменети за варење ракија ако бакарот е електролитички и ако е со чистота од најмалку 99,95%.

Член 14

За изработка на прибор за јадење и на прибор за приготвување и послужување на јадења не смее да се употреби бакар или цинк, освен во легури од кои се изработува таков прибор (ново сребро, ал-пак и сл.).

Приборот за јадење и приборот за приготвување и послужување на јадења мораат да бидат изработени така што да не смеат да имаат остри рабови (освен сечилото на нож и врвот на виљушка), а сите површини, освен површините меѓу запците на виљушката, мораат да бидат целосно мазни, односно полирани.

Завршната обработка на површините на садовите и приборот за јадење, приготвување и послужување,

изработени од нерѓосувачки челик (хром-никел-челик), што доаѓаат во допир со животни намирници, треба да е изведена така што да обезбеди хемиска отпорност при употребата. Таа површина не смее да се промени при дејствувањето на 3%-на оцетна киселина во текот на 24 часа на температура од 20 ± 2 °C ако се користи на ниски температури. ниту во текот на 30 минути на температура од 100°C — ако се користи за термичка обработка на животни намирници.

Специфичната миграција на хромот, никелот и манганот не сме поединечно да биде поголема од 0,1 mg/1.

Член 15

Ако при употребата на метални садови и прибор постои можност од корозија, површините на таквите садови и прибор што доаѓаат во непосреден допир со животни намирници мораат да бидат заштитени хигиенски со исправни органски заштитни премази или со метални превлеки (калаисани, никлувани или хромирани).

Заштитните превлеки на метални садови и прибор мораат рамномерно да ја покриваат површината што доаѓа во непосреден допир со животни намирници и не смеат да имаат меури, надигнати места и пукнатини.

Одредбата на став 1 од овој член не се однесува на метални садови и прибор за печење (тави, скари, ражни пржачки) и на делови од машини за мелење месо.

Член 16

Металните садови и прибор можат да се лемат со калај со чистота од 97%, кој не содржи повеќе од 0,03% арсен и повеќе од 0,5% олово. Надворешните површини на металните садови и прибор можат да се лемат и со легура на калај и олово, под услов легурата на олово да не пробива во внатрешноста на садовите односно приборот.

2. Емајлирани садови и прибор Член 17

За изработка на емајлирани садови и прибор мора да се употребува железен лим или леано железо.

Емајлот со кој се провлекуваат површините на садови и прибор што доаѓаат во непосреден допир со животни намирници не смее да содржи лесно растворливи материјали и мора да биде од такво квалитет што да се обезбеди трајност на садовите и приборот при нивната вообичаена употреба.

Површините и рабовите на емајлирани садови и прибор мораат да бидат мазни и сјајни, без меури и места на кои емајлот испукал или отпаднал.

Член 18

Емајлираните садови и прибор, при пробата из-вршена со варење за време од 30 минути во раствор од 3%-на оцетна киселина, не смеат да отпуштаат:

- 1) повеќе од 50 mg емајл, сметано на површина на садот од 1 dm²;
- 2) повеќе од 1 mg олово, ниту повеќе од 0,1 mg кадмиум, 5 mg бариум, 1 mg хром и 1 mg селен, сметано на сад со зафатнина од 1 l.

Емајлираните садови и прибор не смеат да отпуштаат повеќе од 3 mg антимон при проба со варење за време од 30 минути во раствор од 3%-на винска киселина, сметано на сад со зафатнина од 1 l.

3. Цементни садови и прибор Член 19

Садовите и приборот од цемент или од сличен порозен материјал мораат од внатрешната страна да бидат целосно заштитени со непропустливи прев-леки, постојани и отпорни спрема состојките на жи-вотните намирници.

Ако внатрешната страна на садовите и приборот од став 1 на овој член се штити со непропустлив материјал (плочки од порцелан, стакло, вештачка маса и сл.), сета нивна површина мора да биде об-ложена на начин кој оневозможува создавање на пукнатини и вдлабнатини.

4. Глинени, керамички, порцелански и стаклени садови и прибор

Член 20

Глинени садови и прибор смеат да се пуштаат во промет само' ако се изработени од грнчарска гли-на. Готовите производи мораат по сушењето да би-даг премачкани со смеса за джичпње глеѓ и печени на температура од најмалку 800°C.

По исклучок,' во промет можат да се пуштаат глинени садови што не се глеѓосани ако служат за посебно приготвување на определени јадења го мала содржина на вода и ако ги исполнуваат другите услови пропишани со овој правилник.

Член 21

Глинени садови што не се глеѓосани не смеат да имаат пукнатини, нерамните и цебови. ПРИ про-бртг извршена трипати еднопдруго со варење по 30 минути во раствор од 3% на оцетна киселина не смее да се отпушти:

- 1) повеќе од 10 mg олово и 0.5 mg кадмиум по првата проба, ниту повеќе од 3 mg олово и 0,2 mg кадмиум по третата проба, сметано на 1 l раствор;
- 2) повеќе од 60 mg вкупно растворени материи по третата проба, сметано на 1 l раствор;

При пуштањето во промет на глинени садови, што не се глеѓосани мора да се приложи упатство за постапката со садот пред употребата, за јадењата што можат да се приготвуваат во садот и за миене-то на ,садот.

Член 22

Глеѓот на глинечите, керамичките и порцелан-ските садови и прибор не смее да биде оштетен и не смее да се лупи од површината на садовите од-носно приборот.

Рабовите на глинечите, керамичките, порцелан-ските и стаклените садови и прибор, што при употребата се принесуваат кон устата, мораат да бидат заоблени и мазни.

Член 23

Глинечите, керамичките и порцеланските садови и прибор што доаѓаат во непосреден допир со жи-вотни намирници не смеат да отпуштаат боја, ниту повеќе од 3 mg олово, 0,2 mg кадмиум, 1 mg хром 1 mg селен и 1 mg бариум во раствор од 3% на оцетна киселина за (време од 24 часа на температура од 20 ± 2 °C, ниту повеќе од 3 mg ангимон во раствор од 3% на винска киселина, сметано на 1 l.

Одредбите на став 1 од овој член се однесуваат и на надворешната површина на садот во височина од 20 mm, сметано од горниот раб на садот.

Петок, 27 мај 1983

Член 24

Стаклените садови мораат да им соодветству-ваат на следните услови:

- 1) рабовите на садовите не смеат да бидат остри ниту оштетени;
- 2) површината што доаѓа во непосреден допир со животни намирници не смее да отпушта повеќе од 0,4 mg/1 олово во раствор од 3% на оцетна киселина на температура од 20 ± 2 °C за време од 24 часа, а кристалното стакло не повеќе од 0,3 mg/1 олово;
- 3) надворешната површина на *стаклен* сад со широчина од 20 mm, сметано од горниот раб на са-до.т, не смее да отпушти повеќе од 1 mg/dm² олово ниту повеќе од 0,4 mg/dm² кадмиум во паствор од 3% на оцетна киселина на температура од 20 ± 2 °C за време од 24 часа. ""

5. Садови и прибор од вештачки маси

Вештачки маси (пол и мерни материјали)

а) Општи услови Член 25

Вештачките маси за изработка на садови и прибор не смеат да содржат состојки што при користењето на тие предмети можат штетно да дејствуваат на здравјето или неповолно да влијаат врз органол-оптичките својства и составот на животните намирници.

Вештачките маси за изработка на садови и прибор, ако со овој правилник не е определено поинаку, мораат да ги исполнуваат следните услови:

- 1) при употребата предметите да не отпуштаат во животните намирници, односно во плунката, повеќе

- од:
- 0.5 mg
олово,
- 0,05 mg
кадмиум,
- ОД mg хром.
- ОД mg
молибден,
- ОД mg
арсен.
- 0,01 mg
жива,
- 0,5 mg селен,
- 0,5 mg
барium,
- 50 mg цинк,
- 50 mg калај,

1) 5 mg кобалт.

сметано на 1 kg или 1 l животна намирница, односно на нејзиниот модел — раствор;

- 2) да не отпз^штаат во животните намирници, односно плунката повеќе од $GO \text{ mg/kg}$ (10 mg/dm^2) вкупни нискомолекуларни органски и неоргански супстанции;
- 3) да не отпуштаат во животните намирници, односно плунката примарни аро-магични амини, сме-тано како анилин, ниту секундарни ароматични амчни, сметано како дифениламин, поединечно по-веќе од $ОД \text{ mg/kg}$ ($0,02 \text{ mg/dm}^2$), ниту заостанати пероксиди во количина поголема од 3 mg/kg ($0,5 \text{ mg/dm}^2$), сметани како активен кислород;
- 4) да не отпуштаат боја (ако се бојосани) во животните намирници, плунката и потта, односно го нивните модел-раствори. Оптичката трансмисија во видливиот дел на спектарот на бојосаниот екстракт на вешпачката маса во модел-растворот мора да изнесува најмалку 95% .

"СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ

Петок, 27 мај 1983

СЛУЖБЕН ЛИСТ ЕГА СФРЈ

Број 26 - Страна 581

Член 26

Вештачките маси што се употребуваат за изра-ботка на садови и прибор што доаѓаат во непосреден допир со вода за пиење, млеко, млечни производи, брашно, парафицирани или навосочени намирници, со намирници што содржат етер ички масла, со ал-кохолни ПИЈ ачки, масти, масла или со животни намирници чијашто надворешна фаза е маст, не смеат да содржат стекнувачи.

Член 27

Вештачките маси што се употребуваат за изра-ботка на цевки, цистерни, кули за вода, слабини и други уреди, премази или облоги, а доаѓаат во не-посреден допир со вода за пиење, не смеат да содр-жат смекнувачи.

Вештачките маси од став 1 на овој член не смеат да отпуштаат во водата флуоресцирачки супстанции во количина поголема од 0,001 mg/l Бода, ниту олово повеќе од 0,45 mg/l вода, по пет дена од допирот со водата, односно повеќе од 0.05 mg/l вода, по 10 дена од допирот со водата на тем-пература од 20 ± 2 °C, сметано на 24 часа.

Вештачките маси од кои се изработуваат цевки за вода за пиење не смеат да содржат повеќе од 2,5%, а затиначите 3,0% ацитиленски или некои други видови оксидирани саѓи.

б) Посебни услови

Поливинил-хлорид и други полимери со омекнувач и без омекнувач

Член 28

1) Транспортните ленти за животни намирници, изработени од поливинил-хлорид и кополимер, мо-жат да ги содржат следните мономерни стекнувачи: дибз^тил-фталат, ди-2-етил-хексил-фталат, дибу-тмл-себацаг и дифенил-2-етил-хексил-фосфат и сле-дните полимерни смекнувачи: полиестри на адипин-слата киселина со 1,3 бутандиол, 1,4 бутандиол, 1,2 пропандиол и/или со 1,6 хександиол, чии слободни хидроксилни групи се аетилирани.

Количината на мономерните и поли мерните сме-кнува чи од став 1 на овој член не смее да биде по-голема од 40% ако транспортните ленти се користат за животни намирници што се мијат и лупат, ниту поголема од 12% ако транспортните ленти се корис-таг за животни намирници кои во надворешната фа-за содржат масти и масла, иавоочепи и парафиро-ни животни намирници, животни намирници со ете-ричен масла, млечни производи, брашно и други жи-вотни намирници во прав.

2) Цевките за п.роведување на течни животни намирници, иземајќи врели течности, чија темпе-ратура е над 60°C, млеко и пијачки во кои содржи-ната на етанол е над 10 vol%, од мономерните сме-нувани можат да содржат само естри на алкилсул-фонската кисел,ина (сгсж) со феноли и со.ди-изо-кил-фталати.

3) Фолиите, тужите, премазите, затиначите и ла-ковите што се изработуваат од деривати на целуло-зата (нитрат, ацетат, прошеатаат) не смеат да содр-жат повеќе од 0,25 mg/dm² во вода растворливи,и суп-станции, по допирот од 10 ден,а, на температура од +40°C. Содржината на мономерните стекнувачи не смее да преминува 22%, под услов 1 dm² филм (слој на полимерот) со дебелина од 40 микрони, да не со-држи повеќе од 25 mg од овие омекнувач^: и да не доаѓа во контакт со животни намирници, чија над-

ворешна фаза е маст^или масло, со навосочени и па-ра фини р ани животни намирници, со етерични мас-ла, млечни произ,води, брашно и со други животни намирници во прав.

Фолиите наменети за пакување на свежо месо не смеат да отпуштат во месото смекнувачи од по-лимери во количина поголема од 60 mg/kg месо (од-носно 1 dm² фолија не смее да отпушти повеќе од 10 mg омекнувач во месото).

4) Фолиите, тубите, затиначите, премазите и ла-ковите што се изработуваат од естри на акрилна и/ил,и метаакрилна киселина, не смеат да содржат други смекнувачи освен дибутил-фталат, чија содр-жина во готов производ не смее да изнесува повеќе од 3%. Содржината на испарливите органски суп-станции не смее да изнесува по-веќе од 0,5% во готов производ, а содржината на заостанатиот акрилонит-рил и метакрилонитрил не смее да биде поголема од 5 mg/kg под услов од 1 dm² да не преминува повеќе од 0,0001 mg акрилонитрил, односно мета-акрилонитрил. во период од 10 дена на температура од 40°C, како ниту заостанат пероксид повеќе од 0,5 mg.

5) Поливинил-хлорид сам или во смеса со хлоридрани полиолефини (под услов" да преовладува содр-жината на ви,нил-хлорид) и со додаток до 35% дрз-волени мономерни и/или полимерни смекнувачи, сметано на пол имер. може да се користи за изработ-ка на предмети за општа употреба, ако тие предме-ти не доаѓат во непосреден допир со животните на-мирници наведени во точка 1 на о,вој член.

Дозволени мономерни смекнувачи за тие цели се: дибутил-фталат, ди-2-етилхексил-фталат, дици-клохексил-фталат, бутил-бензил-фталат, ди-н-хек-сил-азелат, дибутил-себацаг, ди-2-етил-хексил-.ади-пат, дифенил-2-етил-хексил-фосфат, естри на ал-килсулфонската киселина (сгсж) и фено л.

Дозволени полимерни смекнувачи се: полмистри-те на адипизнската киселина со 1,3-бутан,диол, 1,4-бу-тандиол, 1,2-пропандиол и/или 1,6-хександиол, чии слободни хидроксилни групи се аетилирани.

Ако во полимерите се застапени наведените мо-номерни и полимерни смекнувачи, како и емулгато-ри и средства за постигање на лизгавост, а нивната содржина е поголема од 1,5% сметано на полимер, тогаш тие не смеат да содржат стабилизатори врз база на органски врзан калај, посебно ди-н-октил калај ни соединенија и бутилпиостанонс,а киселина.

Содржината на мономерниот винил - х лори д во полимерен материјал не смее да биде поголема од 1 mg/kg, а во животните намирници не смее да изне-сува повеќе од 0,01 mg/kg винил-хлорид мономер.

Полиамиди Член 29

Во полиамидите што се употребуваат за изра-ботка на садови и прибор, содржината на цинк не смее да биде поголема од 1%, сметано на полимер.

Полиамидите што содржат N,N' бис(3,5-дигерциј-арен-бутил-4-хидроксифенил)-пропионил-хексаметилен-диамин како стабилизатор не смеат да се употребат за изра-ботка на садови и прибор за животни намирници што содржат етанол, Нолиамидите не смеат да содржат повеќе од 2% заостанати мономери и нисково молекуларни полиамиди.

Петок, 27 мај 1983

Полипропилен Член 30

Полипропиленот што се употребува за изработ-ка на садови и прибор и доаѓа во допир со животни намирници, чија надворешна фаза е маст или масло, не смее да ги содржи следните стабилизатор[^] 3,5-ди-терцијарен бутил-4-хидроксисензоева киселина (2,4-дигерцијарен бутил-фенил) естар или ди-н-октаде-нил (4-ХИдрокси-3,5-дет, ерци; јарен бутил) бвизил-фос-фонат, ниту повеќе од 0,2% 2,6-дигерцијарен-бутил-4-метил-фенол.

Полипропиленот не смее да содржи повеќе од 0,1% оксид на калциумот, алуминиумот, силициумот, титанот, хромот и на ванадиумот што потекнуваат од употребени стабилизатор[^]; а од тој процент не смеат да содржат повеќе[^] од 0,005 mg% (0,05 mg/kg) хром од неговите соединенија растворливи во вода ниту повеќе од 0,002% (20 mg/kg) ванадиум. сметај-ки го како ванадиум-пентоксид (V₂O₅).

Меламин-формалдехиди и фенол-формалдехидни и уреа-формалдехидни маси

Член 31

Меламин-формалдехидит[?]- фенол-форма л д е-хидните и уреа-формалдехидните маси што се упо-требуваат за изработка на садови и прибор не смеат да отпуштаат во вода и 3%-на оцетна киселина по-веќе од 300 mg/kg (50 mg/dm²) вкупни нискомолеку-ларни органски и неоргански супстанции по контакт од 30 минути на температура од 80°C.

Освен тоа, овие маси не смеат да отпуштаат повеќе од 0,001 mg/kg флуоресцирачки супстанции, посебно канцерогени полици[!] лични ароматични ја-гленов одород и ниту формалдехиди повеќе од 3 mg/kg. (0,5 mg/dm²), ниту олово, арсен и цинк поединечно повеќе од 1 mg/dm², во вода и во 3%-на оцетна ки-селина по контакт од 30 минути на температура од 80°C.

Ако овие маси се употребуваат за имир егн ац и ја на хартиена и картонска амбалажа за животни на-мирници тогаш тие не смеат да отпуштаат повеќе од 1 mg/dm² - фердо ал де хид.

Фен о л - фердо а л д е х идат и е маси не смеат да от-пуштаат фсноли и крезол,и во количина поголема од 1 mg/kg (0,2 mg/dm²).

Еластомери Член 32

1) Еластомерите што се употребуваат за изра-ботка на садови и прибор не смеат да содржат пара-на трофејно л, бс-,рна киселина и пентахлор-фенолат--натриум.

За стабилизација на еластомери можат да се ко-ристант средства против стареење до 1,5%.

Еластморите што доаѓаат во непосреден допир со животни намирници чија надворешна фаза е маст или масло не смеат да содржат стиренизиран дифениламин како средство против стареење. Етил-ен-пропилен каучукот не смее да содржи средства против стареење што инаку му се додаваат на па-учуног. На еластомерите можат да им се додаваат динков диметил, диетил дибутил пентамеилен или етилфенил-дитиокарбамаг.

2) Готовите производи изработени од ела-стоме-ри не смеат да содржат поединечно повеќе од ОД mg/kg хидроксиламин, површински стекнувачи и секундарни алифатски и циклоалифатски амили.

Содржината на цинк во готов производ што доа-ѓа Ю допир со слузокожата на усната шуплина (на-ставни за шишенца, цуцли, и сл), потоа затиначи и цевки за проведување на течни и кашести живо тни намирници не смее да биде поголема од 1%, а во другите производи не смее да биде поголема од 3% ниту да дава позитивна реакција на пероксида.

Во готов производ содржината на олово не смее да биде поголема од 10 mg/kg, а на арсен поголема од 5 mg/kg.

Готовиве производи што се мијат и чистат (транс-портни ленти, цевки за пневматски транспорт на животни намирници и сл.) можат да содржат до 50% графит или саѓи, со тоа што саѓите да се ацигилен-ски или некои други в-идови оксидирани саѓи.

Цевките и вентилите на уредите за млекарници, изработени од смеса на еластмгри и пластомери, не смеат да содржат повеќе од 50% полиме,рни смекиу-вачи, од кои 20% можат да се заменат со ди-2-етил-хексил-фгалат.

3) Готовите производи изработени од еластомери, ако не е пропишано поинаку, не смеат да отпуштаат повеќе од 150 mg/dm² неистарливм ^органски суп-станции ниту повеќе од 600 mg/dm² аноргански суп-станции во текот на 24 часа, на температура од -1,22 °C во модел-раствори (дестилирана вода, 3%-на оцетна киселина и 10 %ol% етанол).

Преносните ленти и цевки за пневмат,ки транс-порт на животн,и намирници, цевките и деловите за слави,ни за водоводни уреди, Е сити ли те, шумкалки-те, затиначите за парни ловци и слични кујнски са-дови и прибор, што се изработени од еластомери, не скс-аг да отпуштаат во модел-растворите повеќе од 50 mg/dm² неистта-рливи органски супстанции ниту повеќе од 100 mg/dm² неоргански супстанции.

Цуцли, настески за стаклени шишенца и сл. не смеат да отпуштаат во модел-растворите повеќе од 20 mg/dm² орган-ски ,и неоргански супстанции. Ис-то така не смеат да отпуштаат повеќе од 3 mg/kg форм-алдехид, ниту повеќе од 6 mg/kg цинк, ниту повеќе од 0,1 mg/kg (0,02 mg/dm²) примарни арил и/или секундарни N- алкил -N- арилами,ни, сметано како анилин - хидрохлорид или N-етил-фенил-амин.

4) Еластомерите не смеат да отпуштаат дитио-карбамаги, тиурам,и и ксантогенати, сметани како јаглон-дисулфид, поединечно повеќе од 1 mg/kg (0,2 mg/dm²), како ниту меркаптобензотиазол, негоза сол на цинкот и 2,2-дитиобис (бензитиазол), поединечно повеќе од 1 mg/kg (0,2 mg/dm²), сметани како меркаптобензотиазол.

Полиетилен Член 33

За изработка на предмети за општа употреба што доаѓаат во непосреден допир со масти, масло или со животни намирници чија надворешна фаза е маст, не може да се употребуваат:

- полиетилен во смеса со хидриран по л идик л о-пситадиев;
- полнети леи кано копа лим ар со повеќе од 5% вид-ни л-ацетат;
- полиетилее со стаби лизатори над 0,3%

Петок, 27 мај 1983

СЛУЖБЕН ЛИСТ ЕГА СФРЈ

Број 26 - Страна 583

Полиетиленот не смее да содржи повеќе од 0,1% оксид на калциум, силициум, титан, хром и на вана-диум, што потекнуваат од употребени катализатор[^] а од тоа не смее да содржи повеќе од 0,005 mg% (0.05 mg/kg) хром од неговите соединенија растворени во вода, ниту повеќе, од 0,002% (20 mg/kg) ва-надиум, сметан како в-анадиум пентоксид (V₂O₅).

Полистирен Член 34

- 1) Готовите производи изработени од полисти-рен не смеат да содржат повеќе од 500 mg/kg слободен стирен.
- 2) Кополимерите не смеат да со-држат повеќе од 5 mg/kg заостанат акрилонитрил и метаакрилонитрил, а ако се наменети за амбалажа за пијачки — не повеќе од 1 mg/kg.

Во животна намирница не смее да премине повеќе од 0,001 mg/kg (0,0001 mg/dm²) акрилонитрил од кополимерите на стирен-акрилонитрил и мета-акрилонитрил во тек на 10 дена на температура од 40°C.

- 3) Пенест полистирен не смее да содржи повеќе од 1,0 g/l хексабром-циклододекан. Пенест полистирен не смее да отпушти во маст или масло повеќе од 1 mg/kg бром, по стоење од 14 дена на температура од +22°C.

Пенестиот полистирен не смее да отпушти повеќе од 15 mg/dm² испарливи органски состојки во тек на 24 часа на температура од +90°C, не сметајќи го акрилонитрилот и метаакрилонитрилот.

- 4) Садови и прибор што доаѓаат во непосреден допир со масти, масла и со животни намирници чија надворешна фаза е маст не смеат да бидат изработени од полистирен што содржи повеќе од 0,02% оптички белила (UV стабилизатори).

Вкупната содржина на цинк во готов-в производ не смее да изнесува повеќе од 1,0%.

Полистирен не смее да содржи повеќе од 4 mg/kg литиум од алкалните соединенија на литиумот, што се употребуваат како катализатор[^]

Полиуретани Член 35

- 1) Садови и прибор изработени од полиуретан не смеат да со-држат слободни диоли, амили, моно-мерни изодијанати и пероксиди, односно нивната содржина мора да биде под долната граница на осетливост на пропишаните методи.

- 2) Садови и прибори изработени од вмрежени полиуретани можат да бидат во директен контакт со следните животни намирници:

— дехидрирани намирници,

— намирници што содржат вода, со тоа што рН вредност да изнесува 5—7 и нивната температура да не преминува 30°C;

— намирници кај кои надворешната фаза е маст, ако полиуретаните не содржат забрзувачи, како ди-п-октил-Sn-меркапид; епоксидирано соино масло со содржина на епоксиден кислород помал од 8%. бутилтиостанонска киселина и триалил-цијанурат, потоа средства против стареење, средства за заштита од хидролизата, како што се триизопропил 1, 3, 5 бензол-2,4-поликарбодимид.

- 3) На површина од 1 m² готов производ, не смее да има по отстранување на растворувачот од лепило повеќе од 10 g нанесено полиуретанско лепило, а растворувачите, амините, диолите и фенолите не смеат да преминуваат во намирниците и во модел-растворите (содржината на р-а отвору в ечите, амините и диолите мора да биде под долната граница на осетливост на пропишаната метода, а на фенолите — не повеќе од 0,5 mg/dm²).

- 4) Полиуретаните не смеат да отпуштаат во животните намирници односно модел-растворите повеќе од 20 mg /dm² вкупни нискомолекуларни органски и неоргански супстанции, на температура од 40°C во траење од 30 минути до 10 дена.

Незаситени полиестри

Член 36

Готовите производи изработени од незаситени полиестри не смеат да содржат повеќе од 5 mg/dm² растворлива супстанции, сметано на чиста смола, ниту повеќе од 15 mg/dm² испарливи органски состојки, определени со сушење на температура од 90°C во тек на 24 часа, не сметајќи го акрилокситрилот и метакрилокситрилот.

Овие производи не смеат да отпуштаат повеќе од 1 mg/kg азот од забрзувачите врз база на терци-јарни амили произведени од анилин или толуидин, како ниту повеќе од 3 mg/kg слободни пероксиди од чист полимер, сметан како активен кислород.

Член 37

За изработка на садови и прибор од вештачки маси можат да се употребат само оние вештачки материјали за кои е прибавен атест од здравствена или друга организација на здружен труд овластена за вршење анализа на предмети за општа употреба.

6. Дрвца на садови и прибор

Член 38

Дрвените садови и прибор наменети за чување или превоз на одделни животни намирници, суро-вини односно полу преработки мораат да бидат изработени од наполно здраво дрво кое не испушта ми-ризба или кое на друг начин не влијае неповолно врз органолептичките својства на животните намирници.

Забрането е пуштање во промет на садови и прибор од дрво кои биле употребувани, кои се бојосани или кои, заради спречување на гниење и сушење, се импрегнирани со хемиски средства.

Член 39

Дрвените садови и прибор од внатрешната страна можат да се заштитат со мазни и уедначани превлеку кои во поглед на материјалот од кој се изработени мораат да ги исполнуваат условите предвидени во член 9 на овој правилник -

7. Прибор од текстил

Член 40

Прибор од текстил може да се пушта во промет само ако е изработен од нова преѓа и од текстил што не се бојосани ниту импрегнирани со инсектициди или други средства кои поради непријатна ми-ризба или други својства можат неповолно да влијаат врз хигиенската исправност на животните намирници.

8. Друг прибор

Член 41

Црвчињата за вцидување на алкохолни и без-алкохолни пијачки Можат да бидат од вештачка ма-са или од слама, Цевчињата од вештачка маса мораат да бидат изработени од материјал што, ги исполнува условите пропишани во чл. 25-3(5 на овој правилник

Цевчињата од слама не смеат да бидат загадени со мувла и со спори и мораат да ги исполнуваат и другите хигиенски услови. Цевчињата од ст. 2 и 3 на овој член мораат да бидат пакувани така ,што да не постои можност да се загадат.

г. Член 42

Деловите на садрви и на прибор -за исипување и мелење на животни намирници што доаѓаат во не-посреден /допир со животни намирници не смеат дз бидат изработени од цинк, кадмиум, олово или нив-ни легури.

Член 43

Слојот на материјалот што служи за топлотна изолација на фрижидери и на разладни уреди кон се употребуваат за превоз на излачени и длабоко замрзнати животни намирници мора да биде напол-но заштитен со непропустлив материјал.

Вештачките маси со кои од внатрешната страна се обложуваат фрижид ерите и разладутите уреди од став 1 на овој член мораат да бидат без миризба и да одговараат на условите од чл. 25-36 на овој пра-вилник.

III. АМБАЛАЖА ЗА ЖИВОТНИ НАМИРНИЦИ А. Општи услови за промет

Член 44

Амбалажата за животни намирници (во ната-мошниот текст: амбалажата) што доаѓа во непосреден допир со животни намирници,и мора да биде из-работена од материјал кој не влијае неповолно врз органолептичките, хемиските или физичките својст-ва на животните намирници и не смее да содржи ни-ту да отпушта над количините определени со овој правилник материји што што можат да бидат штетни за здравјето.

Член 45

Материјалот употребен за лемење на амбалажа која доаѓа во непосреден допир со животн-и намир-ници мора да ги исполнува условите пропишани во член 1 G на овој правилник.

Член 46

Заштитниот лак на амбалажата, кој на било кој начин доаѓа во допир со животни намирници, не смее да влијае врз зголемувањето на концентрацијата на дозволената количина тешки метали во животните намирници ниту да отпушта растворувачи или други органски материји што се наоѓаат во составот на ла-кот.

' Заштитниот лак од став 1 на овој член мора да ги исполнува следните услови:

- 1) да не бабри, да не се лупи или да не пука при свиткување на лимот, фолиите и сл.;
- 2) добро и рамномерно да се залепува за повр-шината на амбалажата;
- 3) да е отпорен и да не се менува на температу-ра од 80 °C до 130°C;
- 4) да нема резидуални миризби;
- 5) според пропишаните постапки за екстракција да не отпушта повеќе од 8 mg растворливи супстан-ции на 1 стг, односно 50 mg сметајќи на 1 kg, или 2 mg сув остаток на хлороформски екстракт на 1 dm² лакирана површина;
- 6) содржината на фенолна материја во екстркт да не изнесува повеќе од 0,2 mg/dm², односно 1 mg/kg;
- 7) содржината на формалдехид во воден экс-тракт да не изнесува од 0,5 mg/dm², односно 3 mg/kg;
- 8) содржината на цинк во водениот екстракт да не изнесува повеќе од 1 mg/dm², односно 6 mg/kg, а во амбалажата за кисели производи во екстракт на 3%-тна оцетна киселина исто така да не надминува 1 mg/dm², односно 6 mg/kg;
- 9) содржината на 9ргански азотни соединенија во воден екстракт да не'изнесува повеќе од 1 mg/dm²
- 10) ароматичните амини во екстрактот да не пре-минуваат 0,02 mg/dm², односно 0Д mg/kg.

Член 47

Гумата што при затворање на амбалажата се ко-ристи за затинање мора да ги исполнува условите од член 32 на овој правилник. Гумата за зптипање на двојни рабови на лимон-ка! и метални туби мора рамномерно да се залепува за металната подлога, да е еластична и хемиски и термички отпорна.

Член 48

За бојосување на амбалажа чија бојосана повр-шина доаѓа во непосреден допир со животни намир-ници можат да се употребуваат бои и полнила што ги исполнуваат условите од чл. 7 и 8 на овој правил-ник.

Член 49

Средствата за подмачкување што се користат при изработка на лимови, метални фолии и метална амбалажа, а оставаат остатоци што можат да дојдат во допир со животни намирници, не смеат да содр-жат материји кои можат неповолно да влијаат врз животните намирници.

Член 50

На амбалажата мора да постои знакот на произ-водителот.

Збирните оригинални пакувања на амбалажата што се пуштаат во промет мораат да имаат и ознака „За животни намирници“.

Б. посебни услови за промет I. Амбалажа од метал .

Лиме н'к и -

Член 51

За изработка на лименки може да се користи бел лим — електролитски и топлокалаисан, алуминиумов лим со чистота 99,5%, алуминиумон легу-ри, хрсмираини челичен лим и други видови челични лимови.

За лимовите од став 1 на овој член е задолжителна дополнителна органска заштита.

Материјалите од став 1 на овој член не смеат да содржат повеќе од 0,02% олово, 0,02% арсен, 0,20% бакар и 0,20% цинк.

Калајот што се употребува за изработка на беч лим треба да има чистота 99,75% и не смее да содржи повеќе од 0,05% олово или кадмиум — поединечно

или вкупно, ни повеќе од 0,01% арсен.

Петок, 27 мај 1983

СЛУЖБЕН ЛИСТ ЕГА СФРЈ

Број 26 - Страна 585

Белиот лим што се употребува за изработка на лимпки за пуштање во промет на овошја, зе-ленчук, месо и дрз-ги намирници, дури и ако има хо-могена прег;лека од кала;), мора да се лакира или па некој друг начин да се заштити од агресивни состој-ки.

Член 52

Надворешните и внатрешните површини на ли-менката мораат да бидат чисти и мазни, со уедначе-па и непрекината превлека од калај, односно од за-штитен лак и не смеат да имаат гребаници, бразди, меурчиња, вдлабнатини или какви и да е други оштетувања на пре Еле кката.

Надолжниот шев на лименката мора да биде рамномерно исполнет со слој од легура за лемење со соодветен состав.

Легурата за лемење на надлжни преклопен ше-' вози (лемење на надворешната страна) може да со-држи до 88% олово.

Легурата за лемење на надлжни преклопни ше-вови може да содржи до 70% олово, а внатрешната површина на шевот мора да биде дополнително заш-титена со превлека од лак или со самолеплива лента.

Легурата за лемење на лименки „decollage" мо-же да содржи до 50% олово.

Надолжниот шев формиран со заварување на рабовите на телото на лименката мора обострано да се заштити.

Член 53

Лепилата што се користат за лепење на етикети, налепница и ленти па л именки не смеат да со долеат материи што би можеле да имаат корозивно дејство.

Лепилата на самолепливи ленти што доаѓаат во допир со животни намирници и лпилата што се ко-ристат при изработка на ламинати мораат да ги ис-полнуваат следните услови'

— да не содржат материи што со дифундирање низ фо ли јага би можеле да ги контаминираат жи-вотните намирници;

— да не в лажат;

— хемиски и термички да се отпорни;

— да не ги губат лепливите својства во текот на-складпрањето на амбалажата.

Метални туби Член 54

Металните алуминиумон туби мораат дз бидат изрботени од алуминиум со чистота од најмалку 99,5% или од алуминиумон легури и мораат да би-дат Превлечени со заштитен лак.

Заштитниот лак со кој се превлекува внатреш-ната страна на металната туба мора да ги исполнува условите од член 46 на овој правилник.

Член 55

'Затиначите на капакот на металната туба мо-раат да бидат изработени од материјал што не се раствора во содржината на тубата.

Затиначите од став 1 на овој член мораат да би-дат приспособени така што целосно да го исполну-ваат и покриваат дното на капакот, а при отвора-њето на тубата не смеат да се одвојуваат од дното на кал а хот.

Капакот на металната туба, заедно со затЈмхачот мора херметички да го затвора отворот на тубата.

Фолии и лимови од алуминиум и од не-гови легури

Член 56

Алумипиумските фолии што се употребуваат за непос-редно пакување на животни намирници, во вид на обвивка или капак, можат да се изработуваат од алуминиум со чистота од најмалку 99,5%

. Фоликте и лимовите за изработка на обликувана амбалажа можат да се изработуваат од алуминиум со чистота од 95,5%, или од негови легури.

Фолиите и лимовите од ст. 1 и 2 на овој член што се употребуваат за пакување на животни на-мирници мораат да се кашираат со специјални ви-дови хартија и да се провлекуваат со вештачки маси што ги исполнуваат условите пропишани во чл. 25— 36 на овој правилник, или со заштитни лакови за заштита на лимови.

Иекаширани и нелакирани алуминиумон фо-лии и лимови можат да се користат за изработка на амбалажа за краткотрајно чување (до 48 часа) на готови јадења што се користат во општествената ис-храна и на замрзнати јадења, за обвир,ање и печење ни животни намирници во домаќинството, за паку-вање на животни намирници што не се богати со масти (до 59%), а по исклучок и животни намирници чија рП вредност е над 5.

Алуминиумските фолии и лимови од став 4 на овој член не можат да се користат за изработка на амбалажа за готови јадења што се стерилизираат во таа амбалажа.

Член 57

Лепилата што се употребуваат при изработката на каширани метални фолии мораат да бидат без мирисба и не смеат да ја, влажат фолијата.

Лепилата од став 1 на овој член не смеат да ги губат лепливите својства при обработката на околии-те со врела водена пара, освен фолиите што ,не се обработуваат термички.

Одредбата на став 2 од овој член не се однесува на природниот восок што се употребува при кашир-ање па метални фолии наменети за пакување на животни намирници, што по пакувањето не подле-жат на термичка обработка.

Член 58

При' изработката на метални туби, алуминиум-он и други метални фолии и ленти забрането е за премачкување да се употребуваат материји што можат неповолно да влијаат врз животните намирници.

Други видови метална амбалажа

Член 59

Млека реќи канти и цистерни можат да се изработуваат од не'ргосувачки челик, бел лим, елоксидирани алуминиум и од соодветни алуминиумон легури како и од соодветни пластични маси.

Млекарските канти и цистерни мораат да бидат изработени така што да можат лесно да се чистат, мијат и дезинфицираат.

Млекарските канти и цистерни можат да се за-твораат само со капацы со затиначи што ги исполнуваат условите од чл. 2-5-36 на овој правилник

Член 60

Другата метална амбалажа (сандаци, кошници, кутии, шишиња, буриња и др.), што доаѓа во непосреден допир со животните намирници, на внатрешните површини мора да биде заштитена со превлека од калај или од друга материја што не влијае неповолно врз органите оптичките својства и хемискиот состав на животните намирници.

Леток, 27 мај 1983

2. Амбалажа од вештачки маси Член 61

Вештачките маси што се употребуваат за изра-ботка на амбалажа што доаѓа во непосреден допир со животните намирници мораат да ги исполнуваат условите од чл. 25-36 на овој правилник.

Член 62

Амбалажата од вештачки маси во облик на ке-сичиња наменета за пакување на ароматични животно-ни намирници (кафе, црн пипер, Чај, ванила и сл.) по пакувањето мора да се затвори херметички (со заварување и сл.).

Ароматичните животни намирници не смеат да се пакуваат во кесичиња од чист полиетилен ако не се каширани со непропустлив материјал.

Каширањето може да се изврши со ламинат од целофан, со непропустлива хартија и со друг пододобен материјал (алуминиумски фолии и сл.) ако се исполнети условите предвидени во чл. 56 и 57 на овој правилник.

3. Амбалажа од хартија

Член 63

Амбалажата од хартија (филтрир-хартија, пергамент хартија, пергамин-хартија, други видови хартија за пакување, картон и др.) што при пакувањето доаѓа во непосреден допир со животните намирници, не смее да содржи повеќе од 3mg/kg ар-сен, ниту повеќе од 10 mg/kg олово, како ни повеќе од 10 mg/kg полихлорирани бифенили.

Амбалажата од став 1 на овој член не смее да отпушта повеќе од 0,5 mg/dm² формалдехид.

Амбалажата од став 1 на овој член мора да биде без миризба.

Член 64

АКО при пакувањето доаѓа во непосреден допир со масти од животинско или растително потекло, со други животни намирници што содржат висок процент на маст, со месо и со производи од месо, со про-изводи од млеко и со јајца во прав, пергаментната хартија и пергамин-хартијата не смеат да содржат магнезиумхлорид, а други хлориди можат да содржат најмногу 2% (сметани како натриумхлорид).

Член 65

Пергамент-хартија, пергамин-хартија и други специјални видови хартија што содржат најмногу 1g бензоева киселина, односно 1,2 натриумбензоат, сметајќи на 1 шз хартија, можат да се употребуваат за пакување на оние животни намирници на кои, согласно со прописите за квалитетот на намирниците, смеат да им се додаваат такви конзерванс

Хартијата од став 1 на овој член може да се употребува и за пакување на животни намирници на кои не смее да им се додава бензоева киселина или натриумбензоат, под услов во животната намирница што доаѓа во непосреден допир со таквата хартија да не се докаже присуство на наведените конзерванси.

Член 66

Амбалажата од хартија што се употребува за пакување на агруми (лимуни, портокали, мандарини, грејпфрут и сл.) смее да содржи најмногу 0,6 г ди-фенил, сметајќи на 1 т амбалажа.

Член 67

Амбалажата од хартија што при пакувањето доаѓа во непосреден допир со животните намирници може да биде импрегнирана со парафин, восок, пре-влечена со заштитен лак или со полимерен материјал, кои ги исполнуваат условите пропишани во чл. 25 до 36 и чл. 44 и 46 на овој правилник.

Амбалажата од хартија што при пакувањето доаѓа во непосреден допир со животните намирници, освен со средствата од став 1 на овој член може да биде импрегнирана со смеса од ам опиум, бис (К-етил-2-перфлуороалкил-сулфоамидо-етил)-фосфат, со најмногу 15% амониум.моио (JSF-етил-2-перфлуороалкил-сулфоамидо-етил)-фосфат.

Одредбата од став 2 на овој член не се однесува на амбалажата од хартија што се употребува за пакување на животни намирници кои содржат алко-хол или намирници кои се пакуваат загреани на температура повисока од 220°C.

Член 68

Амбалажата од хартија не смее да биде бојосана ако се употребува за непосредно пакување на маст, путер, маргарин, кајмак и други млечни производи богати со масти, како и за пакување на чоколада, какао-прав, месо, слагкарски производи, сладолед, млеко во прав, јајца во прав, производи од месо, бу-рек, масно печиво и кујнска сол.

Амбалажата од став 1 на овој член на надво-решната страна може да има бојосана ознака, под услов бојата да не преминува на животните намирници.

Амбалажата од хартија што се употребува за пакување на други животни намирници, односно оските на таквата амбалажа можат да се бојосуваат со бои што ги исполнуваат барањата од член 7 на овој правилник, под услов боите да не се раствораат во вода и во масти.

Член 69

Забрането е за пакување на животни намирници да се употребува:

- 1) влажна, изместена или извалкана хартија;
- 2) тапетла хартија;
- 3) хартија што има миризба или што отпушта СОСТОЈКИ.

За пакување на животни намирници што се тро-шат во непреработена состојба или од нив не се от-странува надворешниот слој, забрането е да се ко-ристи стара хартија (весници, хартија од книги или тетратки и сл.) и употребувана хартија, ако таквата хартија доаѓа во непосреден допир со животните на-мирници.

4. Амбалажа од стакло Член 70

Амбалажата од стакло (шишиња, стакленки и сл.) мора да биде изработена од хомогена стаклена маса.

Површината на внатрешната страна на амбала-жата од стакло мора да биде мазна, а горниот раб на отворот на грлото на таквата амбалажа не смее да биде остар ниту оштетен!

Амбалажата од стакло за време од 24 часа во 3%-тен раствор на оцетна киселина, на температура од $20 \pm 2^\circ\text{C}$, не смее да отпушти повеќе од 0Дт/л оло-во.

Член 71

За заворане на амбалажата од стакло не смее да се користи плута што е употребувана.

Петок, 27 мај 1983

СЛУЖБЕН ЛИСТ ЕГА СФРЈ

Број 26 - Страна 587

Затвораните за шишиња што од внатрешната страна се Превлечени со плута или со друг дозволен материјал предвидени со овој правилник, а кои не доаѓаат во непосреден допир со животните намирници, можат да бидат изработени од алуминиум со чистота од најмалку 9S%.

Затворачите за шишиња од став 2 на овој член изработени од алуминиум не смеат да содржат силициум, манган, магнезиум и титан повеќе од 0,7%, же-лезо повеќе од 0,8%, бакар повеќе од 0,1% ниту цинк повеќе од 0,1%.

Капчето со кое се украсува грлото на шишето со затворач од плута смее да се изработува од легура на калај и олово која не содржи повеќе од 50% олово.

Член 72

За изработка па амбалажа од стакло не смее да се користи стаклена волна.

Забранета е употреба на амбалажа од стакло чија стаклена маса станала магна (мат) по пробата извршена со стерилизиран[^] на температура од 121°C за време од еден час.

Члан 73

Амбалажата од стакло што служи за пакување на вино и разни пијачки со јаглендиоксид мора да издржи внатрешен притисок од најмалку пет бара а с-ифонските шишиња — внатрешен притисок од најмалку 10 бара.

Член 7

Главите на сифонските шишиња, освен од материјалот предвиден со прописите за квалитетот на алкохолните пијачки, пивото, безалкохолните пијачки и сирупот минералните бодии и содаводата, можат да бидат изработени и од специјални алуминиум легури отпорни на дејство на јаглендиоксид.

5. Амбалажа од дрво

Член 75

Амбалажата од дрво (сандаци, летварки, бочви, кащи и др.) мора да биде изработена од здраво дрво (еловина, смрекоска, топола, букована, дабовина и др.) и обработена така што да не се предизвикува механичко оштетување на животните намирници.

Окозите на амбалажата од дрво мораат да бидат изработени така што да не можат да нанесат повреда, а фалките мораат да се постават така што при рукувањето со амбалажата животните намирници да не се допираат со раце.

Член 76

Бочвите и кащите мораат од сите страни да бидат мазни, без пукнатини и израмниш! кои би спречувале таквата амбалажа на вообичаен начин да се чисти и одржува во хигиенска состојба.

Зачешаните меѓу лагите, дното и капаците на бочните и кащите мораат да бидат добро вградени и не смеат да пропуштаат никаква течност.

Почвите за пиво не смеат да пропуштаат течност ни под внатрешен притисок од два бара[^]

Член 77

Лепилата што се употребуваат при изработката на амбалажа од дрво не смеат да дејствуваат штетно врз органолептичките својства ниту врз хемискиот состав на животните намирници.

Член 78

Амбалажата од дрво не смее да се бојосува, освен ознаките на амбалажата.

Боите со кои се бојосани ознаките на амбалажата од дрво не смеат да се раствораат во вода и мораат да ги исполнуваат и другите услови пропишани во член 48 на овој правилник.

Ознаките на амбалажата од дрво можат да се наоѓаат само на надворешната страна на амбалажата.

Член 79

Амбалажата од дрво може да се импрегнира со парафин, восок, смола или со нивни смеси, со лак, со превлеку од вештачки маси и со други материјали што не влијаат врз оптичките својства на животните намирници и не се штетни по здравјето на потрошувачите.

Член 80

Амбалажата од дрво пред и по употребата мора добро да се исчисти, измие и дезинфицира.

6. Амбалажа од текстил

Член 81

Амбалажата од текстил што при пакувањето доаѓа во непосреден допир со животните намирници мора да биде изработена од материјал што може лесно да се пере и дезинфицира.

Амбалажата од текстил што при пакувањето доаѓа во непосреден допир со животните намирници не смее да содржи средства за белење и импрегнирање, а ни други материјали што можат штетно да дејствуваат врз органооптичките својства и врз хемискиот состав на животните намирници.

Член 02

Амбалажата од текстил што служи за пакување на животни намирници не смее да се бојосува, освен ознаките на амбалажата.

Боите употребени за бојосување на ознаките на амбалажата од текстил не смеат да се раствораат во вода ниту да преминуваат на животните намирници и мораат да ги исполнуваат и другите услови пропишани во член 7 на овој правилник.

Ознаките на амбалажата од текстил можат да се наоѓаат само на надворешната страна на амбалажата.

7. Амбалажа од други материјали

Член 83

С ламата и другите материјали што се употребуваат како заштитен амбалажен материјал не смеат да бидат гнили, загадени или влажни и не смеат неповолно да дејствуваат врз органооптичките својства на животните намирници.

IV. ДЕТСКИ ИГРАЧКИ 1. Општи услови за промет

Член 84

Детските играчки можат да се изработуваат само од материјал што ги исполнува следните услови:

- 1) да не содржи состојки штетни за здравјето;
- 2) да е наполно чист — без механички загадувања;
- 3) да може хигиенски да се одржува (мие). Забрането е да се изработуваат детски играчки од материјал што бил употребуван.

""СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ

Петок, 27 мај 1983

Влакненцата од детските играчки и косата на куклите не смеат да отстапуваат при затресување, чешлање, извлекувана или при некоја друга постап-ка.

Член 85

Играчките за доенчиња можат да се изработуваат само од материјал што може да се дезинфицира, односно неврие, со тоа што играчката при тоа да не го менува квалитетот. Тие играчки мораат да бидат изработени така што децата да не можат да ги голнат и да ги ставаат во нос или во уво.

Играчките за доенчиња не смеат да бидат пократки од 7 см. Ако играчките за доенчиња се составени од повеќе делови што можат лесно да се рас-тават, нивниот најмал дел не смее да биде пократок од 7 см.

Член 86

Во погледна конструкцијата, детските играчки мораат да ги исполнуваат следните услов-и:

- 1) да не бидат шилести, ниту да имаат остри или назабени рабови со кои можат да се повредат доен-чињата и малите деца;
- 2) да бидат добро измазнети или Превлечени со лак, односно со лак-бон (дрвени играчки или дрвени делови од играчки);
- 3) електричниот напон во играчките што се на-дојуваат со електрична енергија да не биде поголем од 24 V.

Член 87

Боите што се употребуваат за бојосување на играчки не смеат да преминуваат од играчките во плунката ниту во 30/о-на оцетна киселина на температура од 20 ± 2 °C за време од 24 часа, а во поглед на чистотата мораат да одговараат на условите од член 7 на овој правилник.

Детските играчки не смеат да со-бојосуваат со пигменти врз база на кадмиум, жива, селен, о-лво, арсен и хромат, а ни со 4-диметил-а,миноазобензен.

Член 88

Боите што се употребуваат за бојосување на детски играчки мораат цвр-сто да се залепуваат за подлогата на играчката, мораат да бидат без мирис-ба и не смеат да се симнув-аат под дејств-о на пот и плунка, при триење со сува Бата и со вата навла-жена со раствор на сапун, потоа во текот на играта, пр-и миене со раствори на сапун во топла ку-да или при дезинфицирање. . -

2. Посебни услови за промет

Член 89

За изработка на метални детски играчки не смеат да се употребуваат олово и цинк ниту легура што содржи повеќе од 1% олово. Одредбага од став 1 на -с-вој член ,во поглед на цинкот не се о-днесува на мо-делите на автомобили — детски играчки. За лемење на метални детски играчки не смее да се употребува легура на калај која содржи по-веќе од 10% олов-о.

Член 90

Детските играчки од вештачки маси можат да се изработуваат само од по-лимери што одговараат на условите од чл. 25 — 36 на с-вој правилник.

Член 91

За изработеа на детски играчки од целулоид мо-же да се употребува само тошко запалив целулоид.

Член 92

Гумените детски играчки мораат да ги испол-нуваат, освен општите услови предвидени за произ-во дство и промет и условите од чл. 25 — 36 на овој правилник, освен гумите на автомобилите — детски играчки.

Член 93

За изработка на детски играчки од текстил не смее да се употребува текстил обработен со средства што содржат арсен.

Забранета е изработка на детски играчки:

- 1) од текстил што содржи повеќе од 0,01 g ан-тимон, сметајќи на површина од 100 cm²;
- 2) од ткаенини, конец и плетиво што се обрабо-тени со оловни или живини соли;
- 3) од ткаенини полнети со струганица или волна.

Одредбите од о-вој член важат и за изработката на детски играчки од хартија, перје или с,личен ма-теријал.

Член 94

За изработка на детски играчки од кожа **Р**л и крзно може да се употребува само кожа односно кр-зно што претходно било подложено на сува сте-рилизација на температура од 140°C за време од три часа, одно-сно на температур-а од 180°C за Е-реме од еден час.

Член 95

Забранета е изработка па детски играчки од стакло, порцелан, керамика или глина.

Од одредбага на став 1 од овој член се иземаат сјакалчињата и украсните предмети (украси за елки, разни фигур-и и сл.), изработени од по-лно стакло кое при игра тешко се кр-ши.

Член 96

Детските играчки изработени од Е о со-к или од сличен матер-ијал што служи за моделирање не сме-ат да содржат раств-орувачи ниту смегнув-ачи штет-н,и за здравје, како ни состојки што отпуштаат бои, односно материи наведени го *член 87* на овој правил,ник.

Член 97

За изработка на детски играчки не смее да се употребува пиротехнички материјал од кој децата мо-жат во игра да се повредат.

Забранета е изработка на детски играчи о-д жи-вин родани,д.

Член 98

Воздушната пушка, воздушниот пишгол и стар-торскиот пишгол не се сметаат како детски играчки во смис,ла на ов-ој правилник.

Член 99

Детските играчки што при играта се ставаат во уста и играчките за доенчиња мораат да бидат па-кувани во посебна, затворена амбалажа.

Член 100

Меха, **ЕПИЧКИОТ** квалитет на детските играчки од гума или од вештачки маси што се -полнат со воздух (фудбалски тонски, фигури на животни, појаси за пливање и сл.), во производството и прометот може да се провер-ув-а само -со -пневматски апарат наменат за таа цел,

Петок, 27 мај 1983

СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ

Број 26 — Страна 589

V. СРЕДСТВА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ЛИЧНАТА ХИГИЕНА, ЗА НЕГА И ЗА РАЗУБАВУВАЊЕ НА ЛИЦЕТО И ТЕЛОТО

Член 101

Како средства за одржување на личната хигиена, за нега и за разубавување на лицето и телото, во смисла на овој правилник, се сметаат:

- а) средствата што доаѓаат (во допир со слузоко-жата (средствата од групата А);
- б) средствата што остануваат подолго време на кожата (средствата од групата В);
- в) средствата што по кратко време се отстрануваат од кожата или се користат за разубавување и бојосување на косата или ноктите (средствата од групата С).

Под средства што доаѓаат во допир со слузоко-жата (средства од групата А) се подразбираат:

1) средствата за чистење од нега на забите и на усната шуплина;

2) средствата за разубавување и бојосување на усните;

3) средствата за разубавување и бојосување на очите;

^ 4) Средства за интимна хигиена.

Под средства што остануваат подолго време на кожата (средства од групата В) се подразбираат:

1) средствата за нега и заштита на кожата;

2) средствата за бојосување и за разубавување на лицето и телото;

3) средствата за парфимирање на телото;

4) дезодорансите и антиперспирансите.

Под средства што по кратко време се отстрануваат од кожата или се користат за разубавување и бојосување на косата и ноктите (средства од групата С) се подразбираат:

1) средствата за миене и чистење на лицето и телото;

2) средствата за бричење и депилаторите;

3) средствата за Миене и нега на косата;

4) средствата за бојосување и разубавување на ноктите;

5) средствата за бојосување и разубавување на косата.

Член 102

Средствата за одржување на личната хигиена, за нега и разубавување на лицето и телото можат да се пуштаат во промет само во оригинално пакување на производот, во амбалажа што овозможува правилна употреба и ја заштитува хигиенската исправност на одделни средства.

Член 103

Секое средство за одржување на личната хигиена, за нега и за разубавување на лицето и телото што се пушта во промет мора да биде декларирано.

Декларацијата на средствата од став 1 на овој член мора да содржи назив или ознака на средства-та и назив или заштитен знак на производителот.

Пакувањето на средствата што се пуштаат во промет во оригинално збирно пакување, покрај ознаките од став 2 на овој член, мора да содржи назив и седиште на производителот.

Средствата за одржување на личната хигиена, за нега и за разубавување на лицето и телото чие дејство зависи од правилната примена (средствата за ладна трајна ондулација, депилаторите, боите за коса, колор шампоните, неутрализаторите и сл.) мораат да имаат приложено уиотство за примена, а

к

средствата што се пуштаат во промет во аеросол-пакување — предупредување во поглед на запаливо-ста, експлозивно ста и другите опасности што можат да настанат поради неправилно ракување при употреба.

Во упатството за употреба на средството за ладна трајна ондулација, средството за разубавување и бојосување на косата и депилаторите мора да се наведе начинот на употреба и начинот на вршење проба на преосетливост, и тоа:

1) за препаратите за ладна трајна ондулација:

„Со парче вата препаратот се нанесува на кожа-та на главата зад увото. По 20 минути препаратот се симнува од кожата миејќи се со вода. Ако по 24 часа на тој дел од кожата има промени (црвенило, оток, јадеж), препаратот не смее да се употребува.“

2) за препаратите за бојосување на косата:

„Мала количина крем, приготвен според упатството, се нанесува на кожата на главата зад увото. По 30 минути кремот се отстранува од кожата со вага или се мие со вода.“

Ако на тој дел од кожата по 24 часа има промени (црвенило, оток, јадеж), препаратот не смее да се употребува.“

3) за депилаторите:

„Мала количина депилатор се нанесува на вна-трешноста од подлактицата. По 10 минути се измива со вода. Ако на тој дел од кожата по 24 часа има промени (црвенило, оток, јадеж), депилаторот не смее да се употребува.“

Средствата за ладна трајна ондулација не смеат да се пуштаат во промет ниту да им се испорачуваат на потрошувачите без средства за неутрализација.

Член 104

Средствата за одржување на личната хигиена, за нега и за забавување на лицето и телото што содржат состојки чие дејство посебно се нагласува, на оригиналното пакување мораат да содржат гене-ричко име и количина на тие состојки изразена во проценти или во мерни единици (во интернационални единици само за биолошки активни супстанции). Во аеросол-пакувањата количината на состојките се однесува на вкупната содржина на дозата.

Член 105

Средствата за чистење и нега на забите и устата-та шуплина не смеат да отпуштаат, сметајќи на 1 kg средство:

- 1) арсен повеќе од 5 mg;
- 2) кадмиум повеќе од 1 mg;
- 3) жива повеќе од 3 mg;
- 4) олово повеќе од 10 mg;
- 5) хром повеќе од 50 mg;
- 6) никел повеќе од 50 mg.

Средствата за забавување и бојосување на усните не смеат да отпуштаат, сметајќи на 1 kg средство:

- арсен повеќе од 5 mg;
- кадмиум повеќе од 2 mg;
- жива повеќе од 5 mg;
- олово повеќе од 20 mg;
- барииум повеќе од 100 mg;
- хром повеќе од 50 mg;
- никел повеќе од 50 mg.

Средствата за забавување и бојосување на очите, како и средствата што остануваат подолго време на кожата (средства од групата В), не смеат да отпуштаат, сметајќи на 1 kg средство:

- 1) арсен повеќе од 5 mg;
- 2) кадмиум повеќе од 5 mg;
- 3) жива повеќе од 10 mg;
- 4) олово повеќе од 30 mg;
- 5) хром повеќе од 50 mg;
- 6) никел повеќе од 50 mg.

Елементите наведени во овој член се определуваат во екстракт со ОД М HCL со варење 15 минути, при повратно ледење (повратен кондензатор).

Ограничувањата наведени во овој член ете се однесуваат на средствата што по кратко време се отстрануваат од кожата или се користат за забавување и бојосување на косата и ноктите (член 101, група С).

Член 106

Средствата за одржување на личната хигиена, за нега и за забавување на *лицето* и телото во ОД g или ОД ml не смеат да содржат средства:

- 1) коагулази на позитивна стафилокока;
- 2) *pseudomonas aeruginosa*;
- 3) *Escherichia coli*;
- 4) *Proteus* видови.

Бројот на аеробни мезофилни бактерии во -1 g или 1 ml не смее да биде поголем од 1000.

Бројот на квасци и на спори на мувла во 1 g или 1 ml средства за одржување на личната хигиена, за нега и за забавување на лицето и телото не смее да биде поголем од 100.

Одредбите на овој член не се однесуваат на следните производи:

- цврсти сапуни;
- лакови за коса;
- лакови за нокти;
- аеросоли што не содржат вода;
- бои за коса;
- кремове за бричење;
- дели л атари;
- зацврстувани за коса;
- дезодоранс во форма на стапчиња;
- средства за ладна трајна ондулација и неутрализатори;
- колониски води и парфеми.

Член 107

Суровините и активните супстанции што се употребуваат за производство на средства за одржување на личната хигиена, за нега и за забавување на лицето и телото мораат, во поглед на чистотата, да ги исполнуваат условите пропишани со Југосло-венската фармакопеја, односно со други прописи или стандарди.

Член 108

За конзервирање на средствата за одржување на личната хигиена, за нега и за забавување на лицето и телото можат да се употребуваат конзервансите наведени во Листа I конзерванс[^] што е отпечатена коп овој правилник и претставува негов составен дел.

Во листата од став 1 на овој член подрачјето на примената на конзервансите е обележано со ознаките А, В и С, и тоа:

- 1) ознаката А се однесува на групата средства што доаѓаат во допир со слузокожата; . . .

- 2) ознаката В се однесува на групата средства што остануваат, подолго време на кожата;
- 3) ознаката С се однесува на групата средства што по кратко време се отстрануваат од кожата или се користат за забавување и бојосување на косата или ноктите.

Ако за одделен конзерванс во Листа I е наведено подрачјето на примена А, може да се употреби за подрачјето на примена В и С, а ако е наведено под-рачјето на примена В, може да се користи и за под-рачјето на примена С.

Член 109

За спречување на оксидациони процеси на масните компоненти во средствата за одржување на личната хигиена, за нега и за забавување на лицето и телото можат да се употребуваат антиокси-дансите наведени во Листа И, што е отпечатена кон овој правилник и претставува негов составен дел.

Член HO

За бојосување на средствата за одржување на личната хигиена, за нега и за забавување на лицето и телото можат да се употребуваат боите наведени во Листа III, што е отпечатена кон овој пра-вилник и претставува негов составен дел.

Боилата наведени во Листа III се делат во групи А, В, С, К и О можат да се користат за бојосување на следните средства:

- а) средствата за одржување на личната хигиена, за нега и за забавување на лицето и телото од групата А на член 101 можат да се бојосуваат само со боилата од групата А. Употребата на одделни бои-ла од групата А за оваа цел е ограничена ако е изречно наведено во Листа III. За бојосување на средствата за чистење и нега на забите и устата шуп-лина можат да се користат само боила со ознаката Z. Евентуалното ограничување на концентрацијата во тие средства е назначено со број зад ознаката Z кој означува mg боило на kg средство;
- б) средствата за одржување на личната хигиена, за нега и за забавување на лицето и телото од групата В на член 101 можат да се бојосуваат со бои-лата А, и В;
- в) средствата за одржување на личната хигиена, за нега и за забавување на лицето и телото од групата С на член 101 можат да се бојосуваат со бои-лата од групата А, В и С. Средствата за бојосување и забавување на косата можат да се бојосуваат и со боилата од групата К и супстанциите од групата О.

Член 111

Боилата од групата А не смеат да бидат во форма на кобалтови, хромови и никлови комплекси, а во форма на стронциумови, бариумови или бакарени комплекси смеат да бидат само ако е тоа изречно назначено во Листата III. Боилата од групата В, С и К не смеат да бидат во форма на кобалтови, хромови и никлови комплекси ако тоа не е изречно назначено во Листата III.

Член 112

Боилата растворливи во вода што се користат за бојосување на средствата за одржување на личната хигиена, за нега и за забавување на лицето и телото од групата А, не смеат да содржат сметајќи на 1 kg:

- 1) кадмиум повеќе од 2 mg;
- 2) жива повеќе од 3 mg;
- 3) арсен повеќе од 5 mg;
- 4) олово повеќе од 30 mg;
- 5) хром повеќе од 100 mg;
- 6) бариум повеќе од 100 mg.

Петок, 27 мај 1983

СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ

Број 26 — Страна 591

Боилата што не се растворливи во вода а се користат за бојосување на средствата од групата А не смеат да отпуштаат кадмиум, жива, арсен, олово и хром во количина поголема отколку што е пропишано за содржината во растворливите боила. Од 1 kg бариум смее да се растворат најмногу до 500 mg ако за одделно боило или средство во Листата III не е поинаку определено.

Боилата што се растворливи во вода а се користат за бојосување на средствата за одржување на личната хигиена, за деца и за забавување на лицето и телото од групата B, во 1 kg не смеат да содржат:

- 1) кадмиум повеќе од 5 mg;
- 2) жива повеќе од 5 mg;
- 3) арсен повеќе од 10 mg;
- 4) олово повеќе од 50 mg.

Истите ограничувања важат и за растворливост дел на овие елементи во боилата нерастворливи во вода.

Растворливиот дел се определува во екстракт со 0,1 MNCI по варење од 15 минути при повратно ладење.

Ако во Листата III не е изречно определено поинаку, боилата за бојосување на средствата за одржување на личната хигиена, за деца и за забавување на лицето и телото од групите А и B не смеат да содржат ароматични јагленоводороди со повеќе од три кондензирани прстени, 2-аминонафталенз. 4-аминодифенили, и бензидин, ни повеќе од 0,01% несулфурни ароматични амини ни повеќе од вкупно 0,5% интермедиер и 4% придружни боила, сметајќи на чисто боило во форма на киселина или база.

Член 113

Во производството на средства за одржување на личната хигиена, за деца и за забавување на лицето и телото, под определени услови и во определени концентрации, можат да се употребуваат хе-миски определени материи со фармаколошко, физиолошко, хемиско или физичко дејство (активни супстанции), наведени во Листата IV, што е отпечатена кон овој правилник и претставува негов составен дел.

Подрачјето на примена на активните супстанции е обележено со ознаките А, B и C, и тоа:

- a) на средствата за одржување на личната хигиена, за деца и за забавување на лицето и телото од групата А на член 101 можат да им се додаваат само оние активни супстанции од Листата IV што се означени со буквата А и не смее да им се додава повеќе отколку што е потребно за да се постигне концентрацијата што е наведена по буквата А;
- b) на средствата за одржување на личната хигиена, за деца и за забавување на лицето и телото од групата B на член 101 можат да им се додаваат оние супстанции од Листата IV што се означени со буквата А или со буквата B. Супстанцијата со ознака B не смее да се додава во количина поголема отколку што е потребно за да се постигне концентрацијата наведена по буквата B;
- v) на средствата за одржување на личната хигиена, за деца и за забавување на лицето и телото од групата B на член 101 можат да им се додаваат супстанциите од Листата IV што се означени со буквите А, B или C. Ограничување на концентрацијата односно на примената е означено по буквата C.

Член 114

Средствата за одржување на личната хигиена, за деца и за забавување на лицето и телото не смеат да содржат хормони, антибиотици, радиоактивни материи и пестициди како додатни супстанции.

Средствата за одржување на личната хигиена, за деца и за забавување на лицето и телото морат да ја имаат следната рН вредност:

- 1) средствата што доаѓаат исклучително во до-пир со слузокожата — од 4,0 до 9,0 освен забините пасти врз база на калциумкарбонати и сапуните што можат да имаат рН вредност до 10,0;
- 2) средствата што по кратко време се отстрануваат од кожата или косата — од 3,0 до 12,0 освен де-илаторите што можат да имаат рН вредност до 12,5;
- 3) средствата што остануваат подолго на косата или на ноктите можат да имаат рН вредност од 3,5 до 8,5;
- 4) средствата што остануваат подолго на кожата, а служат за неутрализација на претходно употребените средства од точка 2 став 1 на овој член можат да имаат рН вредност од 2,5 до 12,5.

Средствата за бојосување и забавување на лицето и очите, млекото и кремевите за чистење на лицето и пудерите за тело и нозе, можат да имаат рН вредност од 3,5 до 9,0; дезодорантите, антиперспирантите и другите производи врз база на сапуни — од 3,5 до 9,5; а другите средства што остануваат подолго на кожата — 3,5 до 8,0.

На средствата што не содржат вода односно што содржат органски растворувачи и по употребата создаваат филм на косата или ноктите (лакови за коса, лакови за нокти и слично), рН вредност не им се определува.

VI. СРЕДСТВА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ЧИСТОТАТА ВО ДОМАКИНСТВОТО

Член 116

Како средства за одржување на чистотата **Р,О** домаќинството, во смисла на овој правилник, се сметаат:

- 1) средствата за перење и облагородување (обработка) на текстил;
- 2) средствата за миене и чистење на тврди површини;
- 3) средствата за миене и чистење на садови и прибор за јадење и апарати за домаќинството;
- 4) средствата за чистење на обувки, кожено предмети и дамки од текстил;
- 5) средствата за дезинфекција и дезинсекција во домаќинството;
- 6) освежувачите за простории.

Член 117

^ Средства за одржување на чистотата во домаќинството можат да се пуштаат во промет само во оригинално пакување на производителот, по амбалажа која овозможува правилна употреба и го заштитува квалитетот на одделните средства.

Оригиналот пакување (збирно и поединечно) на средствата од став 1 на овој член мора да ги има следните ознаки:

- 1) назив или ознака на средството;
- 2) назив или заштитен знак на производителот;
- 3) седиште на производителот (освен на поединечно пакување на сапун).

Ако во промет се пуштаат во аеросол-пакување, средствата за одржување на чистота во домаќинството, покрај ознаките од став 2 на овој член, имаат и предупредување за запаливоста, експлозивноста и другите опасности што мелеат да настанат поради неправилно ракување при употребата.

Страна 592 — Број 26

СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ

Петок, 27 мај 1983

Член 118

Средствата за одржување на чистотата во домаќинството можат да бидат стабилизирани со антиоксидансите наведени во Листа II од овој правилник.

Средствата од став I на овој член можат да бидат конзервирани со конзервансите наведени во Листа I.

По исклучок, конзервирањето на средствата од став I на овој член што се во течна состојба може да се врши со формални во концентрација до 1% НСНО во средството.

Член 119

Средствата за чистење на обувки можат да се стабилизираат со бетанафтол под услов неговата концентрација да биде поголема од 0,1%.

За конзервирање на средствата за чистење на обувки и на средствата за одржување на подови може да се употребува хлорацетамид во концентрација до 0,2%.

Член 120

Во производството на средствата за чистење на коскени предмети, обувки и дамки од текстил и во производството на средствата за одржување на подови можат да се употребуваат боите од Листа V, која е отпечатена кон овој правилник и е негов сос-тгген дел. Во производството на другите средства за отекување на чистотата во домаќинството можат да се употребуваат боите од Листа III од група A, B и C, како и боите од Листа V.

Член 125

Анјонските површински активни материи во средствата за одржување на чистотата во домаќинството мораат да бидат биолошки разградливи нај-малку 80%.

1. Средства за перење и облагородување (обработка) на текстил

Член 126

Средствата за перење и облагородување на текстил можат да содржат оптички белила под услов употребата на тие белила да не предизвикува токсично, сензибилирачко или алергиско дејство.

Член 127

Средствата за перење на текстил можат да содржат протеолитички ензими само во гранулиран облик.

Протеолитичките ензими во средствата од став I на овој член не смеат да содржат патогени микроорганизми.

Максимално дозволениот број на спори е 10^4 по грам на ензими.

Член 128

Поединечните пакувања на средства за перење на текстил, освен сапуноот за перење, мораат да имаат упатство за заштита на рацете, кое гласи: „По секое перење, рацете да се измијат во чиста вода. Лицата со осетлива или оштетена кожа треба строго да се придржуваат кон упатството за дозирање и да избегнуваат подолг допир на рацете со раствор на средство за перење“.

Член 129

Средствата за рачно перење на текстил можат да содржат најмногу 0,5% слободни алкалии, сметајќи врз база на NaOH.

2. Средства за миене и чистење на тврди површини

Член 130

Средствата за миене и чистење на тврди површини можат да содржат протеолитички ензим и само во гранулиран облик.

Протеолитичките ензими во средствата од став 1 на свој член не смеат да содржат патогени микроорганизми.

Максимално дозволениот број на спори е 10^4 по грам на ензими.

Член 131

Поединечните пакувања на средства за миене на тврди површини, освен пакувањата на кои се наоѓа предупредувањето: „Исклучително за миене го машина“, мораат да имаат упатство за заштита на рацете предвидено во член 128 од овој правилник,

Член 132

Средствата за миене и чистење на тврди површини не смеат да содржат повеќе од 5% слободни алкалии сметајќи врз база на NaOH.

Ако средството од став 1 на овој член содржи повеќе од 0,5% слободни алкалин, сметајќи врз база на NaOH, мора на поединечното пакување да има упатство за задолжителна примена на заштитните средства при употребата и предупредување: „Ке смее да се употреби за миене на телото и чистење на текстил и други на алкалии осетливи материјали. Ќе смее да биде достапно на децата“.

Петок, 27 мај 1983

СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ

Број 26 - Страна 593

3. Средства за миене и чистење на садови и прибор за јадење и апарати за домаќинството

Член 133

Средствата за миене и чистење на садови и прибор за јадење и апарати за домаќинството можат да содржат протеолитички ензими само во гранули-ран облик.

Протеолитичките ензими од став 1 на овој член не смеат да содржат патогени микроорганизми.

Максимално дозволениот број на спори е 10⁴ по грам на ензими.

Член 134

Средствата за миене и чистење на садови и прибор за јадење и апарати за домаќинството, што се употребуваат во машини, смеат да содржат до 5% слободни а л калин, сметајќи врз база на NaOH.

Средствата од став 1 на овој член мораат на поединечното пакување да имаат предупредување: „Дозволено исклучително за употреба во мишини за миене на садови. Не смее да биде достапно на де-цата“.

Член 135

Поединечните пакувања на средства за миене на садови и прибор за јадење и апарати за домаќинството, освен пакувањето на кое се наоѓа предупредување: „Исклучително за миене во машина“, мораат да имаат упатство за заштита на рацете предвидено во член 128 од овој правилник.

4. Средства за чистење на обувки, кожни предмети

и дамки од текстил

Член 136

Средствата за чистење дамки од текстил не смеат да содржат тетраетил-олово.

Од хлорирани органски растворувачи можат да се употребуваат само метилхлороформ (трихлор-етан) и метилхлорид, чија содржина мора да биде декларирана на поединечното пакување со видливо предупредување на опасност и штетност по здравје-то и наведување на претпазни мерки при употреба-бата.

Средствата за чистење на обувки и кожни предмети не смеат да содржат соединенија на олово.

5. Средства за дезинфекција и дезинсекција во домаќинството

Член 137

Средствата за дезинфекција и дезинсекција во домаќинството можат да -се пуштаат во промет во облик на гранули, таблети, кристали, прав, желе, крем, пасти, ленти, средства за замаглување, аеро-сол и течност.

Член 138

Поединечните пакувања на средства за дезинфекција и дезинсекција во домаќинството мораат, покрај упатството за употреба од член 123 на овој правилник, да ги содржат и следните податоци:

- 1) назив и содржина на дезинфициенсот, одно-сно инсектицидот;
- 2) намена на средството;
- 3) начин на чувањето;
- 4) предупредување во случај на опасност и штетност по здравјето;
- 5) датум на производството и рок на употребата — за средствата со ограничен рок на употреба.

Средствата од став 1 на овој член можат да се пуштаат во промет само во оригинално пакување на производителот.

Член 139

Средствата за дезинфекција во домаќинството смеат да содржат, во определена концентрација, са-мо дезинфициенси наведени во Листа VI која е от-печатена кон овој правилник и е негов составен дел.

Средствата од став 1 на овој член што се употребуваат за дезинфекција на човечката кожа не смеат да предизвикуваат надразнувања, изгореници или воспалувања на кожата.

Член 140

Средствата за дезинфекција на текстил со переење смеат да содржат оптички белила, под услов употребата на тие белила да не предизвикува ток-сично, сензибилизирачко или алергиско дејство.

Член 141

Средствата за дезинфекција на текстил со перење можат да содржат протеолитички ензими само во гранулиран облик. Протеолитичките ензими во средствата од став 1 на овој член не смеат да содржат патогени мик-роорганизми. Максимално дозволениот број на спори е 10^4 по грам на ензими.

Член -142

Поединечните пакувања на средства за дезинфекција на текстил со перење мораат да имаат упатство за заштита на рацете предвидено во член 128 од овој правилник.

Член 143

Средствата за дезинфекција во домаќинството смеат да содржат, во определена концентрација, само активни супстанции наведени во Листа VII. а синергисти наведени во Листа VIII. кои се отпечатени кон овој правилник и се негов составен дел. Покрај активни супстанции и синергисти, средствата од став 1 на овој член смеат да содржат пре-творачи, разблажувачи и други неактивни материји, како и коригенси и етерски масла.

6. Освежувачи за простории

Член 144

Освежувачите за простории можат да се пуштаат во промет во облик на таблети, парчиња, раствор и во аеросол-пакување.

VII. ТУТУНСКИ ПРЕРАБОТКИ

Член 145

Како тутунски преработки, во смисла на овој правилник, се сметаат цигарите, цигарилосите, пу-рата, сечениот (режениот) тутун, тутунот за луле, тутунот за цвакање (пваканец) и тутунот за шмрка-ње (бурмут).

Член 146

За производство на тутунски преработки смее да се употребува само ферментиран тутун добиен од

соодветни типови тутун од видот *Nicotiana tabacum* L и тутунски фолии.

Тутунските преработки мувлоосани до 10% и тутунските суровини што примиле непријатна ми-ризба на мувла можат да се преработуваат под услови при фабрикатајата да не се изостави тех-ничкиот процес на пржење односно парење, зависно од типот на тутунот.

Член 147

Тутунските преработки не смеат да содржат повеќе од 3 mg/kg арсен и повеќе од 10 mg/kg олово.

Тутунот за цвакање и тутунот за шмркање не смеат да содржат остатоци од хемиски средства употребени за сузбивање на болести и штетници на тутунот во количини поголеми од максимално доз-волените количини според важечките прописи за максимално дозволените количини на пестициди во животните намирници.

Тутунските преработки не смеат да содржат остатоци од пестициди во количини поголеми од количините дозволени во Листа IX, која е составен дел на овој правилник.

Член 148

Тутунските преработки не смеат да содржат лисје или делови на други растенија и не смеат да бидат замачкани со лепило, боја, масло или други примеси, ниту смеат да се белат или бојосуваат.

Член 149

Металните фолии што служат за непосредно пакување на тутунски преработки мораат да ги исполнуваат условите предвидени во чл. 56 и 63 на овој правилник.

Член 150

Цигарите и сечениот тутун за завиткување на цигари не смеат да содржат повеќе од 1,7% нико-тин, а другите тутунски преработки — повеќе од 2,5% никотин.

Цигарите со декларација „Малку никотин“ смеат по цигара да содржат најмногу 0,8 mg нико-тин во тутунскиот чад.

Сечениот тутун, со декларација „Малку нико-тин“ смее да содржи најмногу 0,8% никотин, смета-но на сува материја.

Тутунските преработки со декларација „Без ни-котин“ смеат да содржат најмногу ОД никотин, сме-тано на сува материја.

Цигарите не смеат да содржат повеќе од 30 mg сув кондензат по цигара, а цигарите со декларација „Малку катран“ не смеат да содржат повеќе од 15 mg сув кондензат по цигара.

Член 151

За кондензирање на тутунски преработки, сме-тано на 1 kg, можат да се употребуваат:

- 1) бензоева киселина — до 1,0 g;
- 2) естри на бензоева киселина — до 4 g;
- 3) натриумбензоат — до 1,2 g;
- 4) мравска киселина — до 1,5 g;
- 5) сорбинска киселина — до 2,0 g;
- 6) калиум-сорбат — до 2,0 g.

За конзервирање на тутун за луле мп.": се употребува најмногу 1 g борча киселина, сметано на 1 kg и пресметано на сува материја.

За запазување на влажноста на тутунот можат да се употребуваат сорбитол, глицерол, диетилен-гликол, пропилен-гликол и други природни материи од групата на јаглен хидрати, растителни и овошни екстракти што не се штетни по здравјето, во вкупна количина до 5%.

Член 152

Во производството на тутунски преработки не смеат да се употребуваат: тујон, кокаин, кинин, пу-легон, хиперицин, цијановодородна киселина, ме-ти л-нонилкетон, сантонин, ризин' квасин, агарицин-ска киселина, нитробензол, сафрол и сапонини.

На тутунските преработки можат да им се до-даваат ароматични материи, и тоа:

- 1) кумарин — до 10 mg на 1 kg;
- 2) кофеин - до 300 mg на 1 kg;
- 3) катрани од разни видови дрвја и креозот кои немаат канцерогени полициклички ароматични јаг-леводороди — во количини што ги бара добрата производствена практика за одделни тутунски пре-работки;
- 4) други ароматични материи во количина што не е штетна по здравјето на потрошувачите.

Член 153

За подобрување на согорувањето, на тутунските преработки можат да им се додаваат супстанции што претставуваат природна состојка на тутунот, соединенија на калиум, натриум, калциум и магне-зиум, органски киселини и азотни киселини — нај-многу до 1%, поединечно или вкупно.

Член 154

Лепилата што во производството на тутунски преработки се употребуваат за лепење на цигарет-хартијата и на обвивката не смеат да содржат состојки штетни по здравјето на потрошувачите.

Член 155

Цигарет-хартијата не смее да содржи повеќе од 0,06% нитрат односно хлорат, ниту смее да има непријатен вкус и миризба и мора да им о дговара на одредбите од член 63 на овој правилник.

За бојосување на цигарет-хартијата и писојот смеат да се употребуваат боите предвидени со од-редбите од член 7 на овој правилник.

За бојосување на ознаките на цигарите можат да се употребуваат пигменти од златни ливчиња, златна бронза, железни оксиди и хидроксиди, ти-таноксид, калциумкарбонат или калциумсулфат.

Член 156

Забрането впуштање во промет—на-тутунски производи

1) што се мувлоосани;

- 2) што ги оштетил тутунов црв или тутунов молец;
- 3) што имаат миризба на мувла-или на суров неферментиран тутун;
- 4) што ја загубиле аромата и карактеристичните својства на ферментиран тутун.

Член 157

Тутунските преработки мораат на оригиналното пакување да имаат декларација која содржи месец и година на производството.

Член 158

Се смета дека пурата и тутунот за цваќање од-лежале, ако од денот на нивното производство по-минало повеќе од 21 месен.

Пурата и тутунот за цваќање од став 1 на овој член, по истекот на наведениот рок, не смеат да се продаваат без претходно проверување на квалитетот и без одобрение од надлежниот орган на санитарна-та инспекција.

VII. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ Член 159

Предметите за општа употреба произведени до денот на влегувањето во сила на овој правилник, што не ги исполнуваат условите пропишани со овој

правилник, можат да се наоѓаат во промет најдолго една година од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 160

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ